

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Філологічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра історії та культури української мови

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Магістерський семінар з історії та культури української мови» (вибіркова)

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма Українська мова та література,

(назва програми)

Спеціальність 035.01 Філологія

(вказати: код, назва)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти другий (магістерський). Філологічний факультет

(вказати: перший (бакалаврський) / третій (освітньо-науковий))

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: __д..філол. н.. проф. Скаб Мар'ян Стефанович

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=763

Контактний тел. **584800**

E-mail: ms.skab@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=58>

Консультації

Зазначте формат і розклад проведення консультацій

Очні консультації: вівторок з 15.00 до 16.00

Онлайн-консультації: понеділок. з 15.00 до 16.00

Силабус
з навчальної дисципліни
«Магістерський семінар з історії та культури української мови» (вибіркова)
Кафедра історії та культури української мови

Загальна інформація про навчальну дисципліну:

назва «Магістерський семінар з історії та культури української мови» (вибіркова)

форма навчання денна/заочна,

семестр 1,

кредитів (4 / 120 год.),

Практичні – 30 год., самостійна – 90 год.

Вид підсумкового контролю – залік.

П.І.П. викладача, який веде практичні заняття: Скаб М.С..

Короткий опис навчальної дисципліни:

Завданнями семінару є організувати і забезпечити системну і систематичну роботу студентів над власними магістерськими роботами присвяченими проблемам історії та культури української мови, підготувати їх до організації наукової роботи школярів у школі та у системі МАН.

Метою наукового семінару є:

- Поглиблення і розширення знань студентів щодо вивчення і викладання проблем історії та культури української мови у школі:
- вироблення у студентів умінь і навичок здійснення власної науково-дослідницької роботи
- вироблення у майбутніх вчителів умінь і навичок організації науково-дослідницької роботи школярів і керування нею.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких **компетентностей**:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-2	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК-4	Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК-9	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК-10	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Фахові компетентності (ФК)

ФК-4	Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
ФК-5	Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.
ФК-10	Здатність визначати сутність і психолого-педагогічні основи процесів навчання й виховання, зміст мовної освіти в ЗВО України
ФК-11	Здатність оцінювати творчість окремого автора та визначати роль і вплив на його творчість культурного середовища та суспільних процесів.

Програмні результати навчання (ПРН). Знання та уміння.

ПР-5	Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.
ПР-7	Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.
ПР-9	Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.
ПР-11	Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.
ПР-19	Проектувати, конструювати, організовувати й аналізувати власну педагогічну діяльність, опановувати сучасні технології програмно-методичного забезпечення філологічних дисциплін у процесі викладання української мови та літератури в закладах освіти.
ПР-21	Аналізувати й порівнювати лінгвістичні явища в українській та слов'янських мовах, характеризувати основні проблеми; критично оцінювати отриману інформацію й предметно характеризувати досягнення мовознавців у різних галузях лінгвістики, застосовувати отримані знання у власних лінгвістичних дослідженнях або при аналітичному реферуванні джерел.

Перелік мінімуму знань, умінь, навичок, необхідних для подальшої практичної діяльності, що повинні отримати студенти в результаті вивчення дисципліни: Вміти проводити та оформлювати власне наукове дослідження з проблем історії та культури української мови; бути готовим організувати та керувати науково-дослідною роботою школярів під час вивчення української мови та у системі МАН.

Структура початкової дисципліни (теми занять)

	Назва теми	к-ть год.	Теми СРС
1.	Заняття 1: Організаційне заняття. Місце проблем історії та культури української мови у навчальній та науковій діяльності студента і школяра.	2	
2.	Заняття 2: Дослідницька проблема: напрямок студій, актуальність, наукове і практичне значення.	2	Підготуйте повідомлення про дослідницьку проблему, яка стосується історії та культури української мови і може бути висвітлювана під час вивчення української мови у школі. Обґрунтуйте актуальність, наукове і практичне значення її опрацювання.
3.	Заняття 3: Ефективна організація науково-дослідницької роботи з проблем історії та культури української мови. Алгоритм обрання теми.	2	Підготуйте стисле повідомлення про Вашу тему роботи з історії та культури української мови. Сформулюйте передбачувані мету і завдання дослідження з урахуванням його структури. (Максимальна оцінка - 3 б.)
4.	Заняття 4: Шляхи і прийоми збору фактичного матеріалу.	2	Сформулюйте об'єкт і предмет дослідження Вашої роботи. (Максимальна оцінка - 3 б.)

5.	Заняття 5: Пошук наукових та навчально-методичних джерел. Робота з науковою літературою. Методологія дослідження	2	Підготуйте список літератури до Вашої роботи. (Максимальна оцінка - 10 б.)
6.	Заняття 6: Найважливіші методи, шляхи та прийоми збору та опрацювання джерельної бази дослідження.	2	Сформулюйте фрагменти Вашої роботи про джерельну базу, методологію Вашої роботи. (Максимальна оцінка - 5 б.)
7.	Заняття 7: Дотриманні принципів академічної доброчесності при підготовці і захисті науково-дослідницької роботи..	2	
8.	Заняття 8: Принципи і шляхи роботи над історією та теорією питання	2	
9.	Заняття 9: Опрацювання і написання історії та теорії питання.	2	Підготуйте фрагмент роботи, присвячений історії (максимальна оцінка - 5 б.) та теорії питання. (Максимальна оцінка - 5 б.)
10.	Заняття 10: Принципи і шляхи опрацювання практичної частини дослідження.	2	
11.	Заняття 11:	2	Підготуйте усне повідомлення про практичну частину Вашої роботи (структура, основні класифікації, аналіз фактичного матеріалу) та виголосіть його на семінарі (Максимальна оцінка - 10 б.)
12.	Заняття 12: Робота над текстом науково-дослідної роботи.	2	
13.	Заняття 13: Оформлення тексту (частини тексту) роботи	2	Підготуйте чернетку тез на студентську наукову конференцію на тему Вашої магістерської роботи. (Максимальна оцінка - 10 б.)
14.	Заняття 14: Про специфіку вивчення й викладання конкретних проблем історії та культури української мови у ЗЗСО.	2	Запропонуйте 2-3 теми науково-дослідних робіт з проблем історії та культури української мови для МАН, їх план та літературу. (Максимальна оцінка - 5 б.)
15.	Заняття 15: Підсумкове заняття. Залік.	2	Подайте як залікову роботу методичний розділ Вашої роботи, присвячений одній із часткових проблем історії та культури української мови та вивченню її у ЗЗСО. (Максимальна оцінка - 40 б.)

Рекомендована література:

Основна

1. Асіїв Л. Курсова робота з українського мовознавства: Методичні вказівки до написання та вимоги до оформлення курсової роботи. Львів: ЛНУ, 2008. 87 с.
2. Асіїв Л. Як написати учнівську наукову роботу / Л. Асіїв, І. Бородчук та ін. Львів : Кобзар, 2003. 5 с.
3. Балагура Т. Наукова робота учнів – міф чи реальність? Укр. мова й л-ра в середніх шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. 2004. № 2. С. 96–101.
4. Білоусенко П.І. Мовознавче дослідження школяра. <http://journal.osnova.com.ua/download/4-164-6427.pdf>
5. Богдан С.К.. Наукова робота в МАН: десять порад юному мовознавцю. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 276 с.
6. Горошкіна О. М., Нікітіна А. В., Попова Л. О. Магістерська робота: від задуму до захисту: методичний путівник. Луганськ, 2004. 21 с.
7. Еко У. Як написати дипломну роботу : Гуманітарні науки; пер. за ред.О. Глотова. Тернопіль : Мандрівець, 2007. 224 с.
8. Жуковська В.В. Методичні рекомендації до написання, оформлення і захисту дипломних робіт з лінгвістичних дисциплін (для студентів Навчально-наукового інституту іноземної філології освітньо-кваліфікаційних рівнів “бакалавр”, “спеціаліст” та “магістр”). Житомир, 2011. 87 с.
9. Заболотний О. Як знаходити знання? (Організація науково-пошукової дослідницької діяльності учнівської молоді). *Укр. мова й л-ра в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах.* 2003. № 2. С. 94–106.
10. Козачук Г. О., Дудко І. В. Дипломна робота з української мови. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2006. 88 с.
11. Колоїз Ж. Студентська наукова робота з української мови : [навч. посібн. для студ. ф-ту укр. філол.]. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2016. 162 с.
12. Конобродська В. Курсова і дипломна роботи з етнолінгвістики :[навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.]. Житомир : Полісся, 2003. 236 с.
13. Мартинюк А. П. Основи наукових досліджень у лінгвістиці: навч.- метод. посібник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. 40 с. URL:<http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/>
14. Оголевець А. Як писати наукову роботу з української мови : методичні рекомендації для учнів гуманітарних класів шкіл нового типу. *Дивослово.* 1999. № 8. С. 23–26.
15. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : [навч.посібн.]. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
16. Семенов О. М. Культура наукової української мови : [навч.посібн.]. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
17. Скаб М.С. Мовні засоби і способи найменування та позначення адресата мовлення: навчально-методичний посібник. Чернівці, 2020. 206 с.
18. Скорук І.А. Курсова та дипломна робота з ономастики. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 296 с.

Словники та енциклопедії:

- Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. Київ: «Либідь», 2001. 224 с.
- Селіванова О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля. 2006. 716 с.
- Українська мова: Енциклопедія. К.: Наук. думка, 2004.

Бібліографічні покажчики:

- Власенко В. В. «Сучасна українська літературна мова: Бібліографічний покажчик (Житомир: Вид-во ЖДУ, 2004. 508 с. URL:

http://eprints.zu.edu.ua/13659/1/Vlasenko_bibliografija.pdf

Комова М. Українська термінографія 1948–2002: бібліографічний покажчик. Львів: Ліга-Прес, 2003. 112 с.).

Лексикологія та лексикографія української мови: науково-допоміжний бібліографічний покажчик / Наукова бібліотека Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ

«Криворізький національний університет»; упоряд. О. А. Дікунова; за ред. Г. М. Віняр. Кривий Ріг, 2013. 71 с. URL: <http://refos.in.ua/ukrayinsekoji-movi-naukovo-dopomijnijbibliografichnij-rokajch.html?page=2/>

Найкраща в світі – рідна мова: рекомендаційний бібліографічний покажчик. Краматорськ: ДДМА, 2015. 20 с.

Скаб М.В. Мова і релігія. Бібліографічний покажчик. Чернівці: Родовід, 2016. 344 с.

Українська ономастика: бібліографічний покажчик / Інститут української мови НАН

України. Київ. 2013. 364 с.

URL: <http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/Structure/Departments/Department6/Documents/biblioteka-ukrajinskoji-onomastyku.pdf>)

Форма контролю та оцінювання результатів навчання: З методів контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності використовуємо такі: методи контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, методи письмового контролю: до **кожного** заняття **кожен** студент подає письмово повідомлення на відповідну тему. **Студенти, що працюють за індивідуальним графіком, надсилають роботи викладачеві на електронну пошту.**

Розподіл балів, які отримують студенти:

Поточне оцінювання та самостійна робота															залік	сума
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
		5	5	10	5			5+5		10		10	5			
60															40	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ (ЗА ШКАЛОЮ ECTS ТА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ)

Критерії оцінювання письмових та усних повідомлень, створених і виголошуваних під час роботи над курсом:

Сума балів від максимально можливих %	Оцінка (в балах) з максимально можливих 10 б.	Оцінка (в балах) з максимально можливих 5 б.	Критерії

90-100	10 (відмінно)	5 (відмінно)	У повідомленні повністю розкрито задану тему, студент вільно володіє матеріалом, дотримується чинних стандартів бібліографічного опису, цитування тощо, усне (писемне) мовлення відповідає нормам сучасної української літературної мови
80-89	9 (добре)	4, 5 (добре)	У повідомленні добре розкрито задану тему, студент добре володіє матеріалом, дотримується чинних стандартів бібліографічного опису, цитування тощо, усне (писемне) мовлення загалом відповідає нормам сучасної української літературної мови (трапляються окремі незначні огріхи).
70-79	8 (добре)	4 (добре)	У повідомленні добре розкрито задану тему, студент добре володіє матеріалом, дотримується чинних стандартів бібліографічного опису, цитування тощо, усне (писемне) мовлення загалом відповідає нормам сучасної української літературної мови

			мови (трапляються окремі огріхи).
60-69	7 (задовільно)	3, 5 (задовільно)	У повідомленні задовільно (з певними пропусками і неточностями) розкрито задану тему, студент задовільно володіє матеріалом, дотримується (з певними відхиленнями) чинних стандартів бібліографічного опису, цитування тощо, в усному (писемному) мовленні трапляються порушення норм нормам сучасної української літературної мови
50-59	6 (задовільно)	3 (задовільно)	У повідомленні достатньо (з пропусками і неточностями) розкрито задану тему, студент задовільно володіє матеріалом, загалом дотримується (з певними відхиленнями) чинних стандартів бібліографічного опису, цитування тощо, в усному (писемному) мовленні трапляються порушення норм нормам сучасної української літературної мови
35-49	4 (незадовільно)	2 (незадовільно)	У повідомленні не розкрито задану тему, студент не володіє матеріалом, не дотримується чинних стандартів бібліографічного опису, цитування тощо, в усному (писемному) мовленні трапляються системні нормам сучасної української літературної мови
0-34	3 (незадовільно)	1,5 (незадовільно)	Завдання не виконано (студент не підготував, не виголосив, не подав викладачеві необхідні матеріали).

Критерії оцінювання за кількістю набраних упродовж роботи над курсом балів:

Сума балів від максимально можливих %	Оцінювання в системі ECTS	Оцінка	Примітка
90-100	A	Зараховано (відмінно)	
80-89	B	Зараховано (дуже добре)	
70-79	C	Зараховано (добре)	
60-69	D	Зараховано (задовільно)	
50-59	E	Зараховано	

		(задовільно)	
35-49	FX	Незараховано (незадовільно)	з можливістю повторного складання
0-34	F	Незараховано (незадовільно)	з обов'язковим повторним курсом

Оцінки «Зараховано», „А” („відмінно”) заслуговує студент, який виконав на високому науковому й методичному рівні усі завдання, передбачені планом курсу, виявивши при цьому всебічні, систематичні і глибокі знання і відмінні навички застосування цих знань та умінь для фахового й творчого вирішення вивчення й викладання проблем історії та культури української мови(90–100 балів).

Оцінку «Зараховано», „В” („добре”) отримує студент, який виконав на високому науковому й методичному рівні абсолютну більшість завдань, передбачених планом курсу, виявивши при цьому загалом систематичні і глибокі знання і добрі навички застосування цих знань та умінь для фахового й творчого вирішення вивчення й викладання проблем історії та культури української мови(80–89 балів).

Оцінку «Зараховано», „С” („добре”) отримує студент, який виконав на доброму науковому й методичному рівні більшість завдань, передбачених планом курсу, виявивши при цьому загалом добрі знання і добрі навички застосування цих знань та умінь для фахового й творчого вирішення вивчення й викладання проблем історії та культури української мови (70–79 бал).

Оцінки «Зараховано», „D” („задовільно”) отримує студент, який виконав на задовільному науковому й методичному рівні частину завдань, передбачених планом курсу, виявивши при цьому задовільні знання і навички застосування цих знань та умінь для фахового й творчого вирішення вивчення й викладання проблем історії та культури української мови (60–69 балів).

Оцінку «Зараховано», „E” („задовільно”) отримує студент, який виконав на достатньому науковому й методичному рівні частину завдань, передбачених планом курсу, виявивши при цьому задовільні знання і навички застосування цих знань та умінь для фахового й творчого вирішення вивчення й викладання проблем історії та культури української мови (50–59 балів).

Оцінку «Незараховано», „FX” („незадовільно”) отримує студент, який виконав на задовільному науковому й методичному рівні невелику кількість завдань, передбачених планом курсу, виявивши при цьому задовільні знання і навички застосування цих знань та умінь для фахового й творчого вирішення вивчення й викладання проблем історії та культури української мови (35–49 балів).

Оцінку «Незараховано», „F” („незадовільно”) отримує студент, який не виконав завдань, передбачених планом курсу (0-34).

Якщо студент отримує від 50 до 100 балів, то він отримує за залік *зараховано*, якщо ж менше 50 балів, то отримує *незараховано*.